

vooraan

commentaar

Bart Sturtewagen

Vlam gevaarlijk dicht bij de lont van het kruitvat

Het rijk van de vrijheid is nog niet voor morgen, niet voor overmorgen en niet de dag daarna. Het idee dat we tegen de zomer naar covid-19 zouden kunnen omkijken als naar een boze herinnering, was ruim voorbarig. Zijn we blij gemaakt met een dode mus? Wel ja, hoe anders kun je het omschrijven?

Het vaccin, dat ons in enkele weken tijd ons oude leven terug zou geven, maakt zijn beloften niet waar. Het blijkt veel moeilijker om de aangekondigde aantallen te produceren en te verdelen. We moeten met zijn allen de vuistjes dichtknijpen dat het allerergste geen waarheid wordt: dat de nieuwe of nog nieuwere varianten van het virus minder of geen hinder ondervinden van de huidige vaccins. Zover zijn we niet en komen we hopelijk ook niet. De producent Moderna klonk daarover gisteren optimistisch. Maar geen viroloog zal ontkennen dat het een te duchten mogelijkheid is.

Intussen neemt de spanning in de samenleving geleidelijk toe. Het manisch-depressieve patroon van de pandemie put iedereen mentaal uit. Dan steken we de hand uit naar de bevrijding en dan wordt ze weer bij ons weggerukt. Als dat schema zich telkens blijft herhalen, houdt zelfs de

Als het manisch-depressieve patroon zich blijft herhalen, houdt geen burger het vol

meest gedisciplineerde burger het niet lang meer vol.

De beleidsvoerders bevinden zich in het centrum van een aanzwelende storm. Hen wordt voortdurend gevraagd om perspectief. Als ze dat, met een handvol

gunstige cijfers, menen te kunnen beloven, zoals vorige vrijdag met de kappers en contactberoepen, blijkt dat al enkele uren of dagen later mogelijk voorbarig. De ergernis daarover is dan groter dan ze over een voortgezette strengheid zou zijn geweest. Deze wedstrijd valt voor politici niet te winnen. Ze zijn het perfecte mikpunt voor de collectieve wanhoop.

Het aanslepen van de wereldwijde beproeving maakt ook een nieuwe inschatting van de economische gevolgen noodzakelijk. De verwachting dat 2021 een jaar van fors herstel zou worden, komt niet uit. Tot dusver is het veeleer een periode van vertwijfeling en ontmoediging. Pas als de vaccinatiemachine voluit op gang komt, wanneer weten we niet, kan die sfeer omslaan. Omdat dan het bewijs is geleverd dat we greep krijgen op de pandemie en dat het gevaar op overspoeling van het gezondheidssysteem en zijn afgematte bedienaars echt geweken is.

De vlam komt gevaarlijk dicht bij de lont van het kruitvat. Wat in het keurig debatterende Nederland gebeurde – brand in een teststraat, geweld tegen een ziekenhuis, godbetert! – mag gelden als laatste waarschuwing.

Alleen het eigen gelijk doet ertoe

ANALYSE GEWELD IN NEDERLAND Voor de derde dag op rij hebben relschoppers Nederland op stelten gezet. Maar heeft hun boosheid wel iets te maken met het coronavirus? 'De mening van een groep Nederlanders is niet meer gestoeld op feiten en wetenschap.'

'Wat bezielt deze mensen?'

De Nederlandse premier, Mark Rutte, stelde gisteren alvast de juiste vraag. Ook hij had, zei hij, 'zoals elk normaal mens met afschuw kennisgenomen van de golf van crimineel geweld'. Die was zaterdag en vooral zondag over Nederland gespoeld. Ook gisteravond liep het in verschillende steden uit de hand. In Rotterdam, Helmond, Zwolle en het Limburgse Geleen was het al van in de vooravond onrustig en moest de oproerpolitie optreden. Vooral in de havenstad speelden honderden relschoppers een kat-en-muisspel met de politie en werden vernielingen aangericht. Toen ook winkels werden geplunderd, loste de politie zelfs een waarschuwingsschot. Rond 22 uur waren al zo'n 70 relschoppers opgepakt.

'Burgeroorlog'

Officieel wordt geprotesteerd tegen de invoering van de avondklok, maar met de inperking van de persoonlijke vrijheid heeft het geweld nog weinig te maken. De avondklok lijkt slechts een aanleiding om opgekropte gevoelens van frustratie over de overheid vrije baan te geven. Natuurlijk is de po-

litie dan de eerste macht die onder vuur wordt genomen. Maar dat gebeurt met zoveel geweld – er werd zondag niet alleen met stenen, maar ook met messen en vuurwerk gegooid – dat de burgemeester van Eindhoven zelfs sprak over een 'burgeroorlog'.

Het geweld van zondagavond wordt vergeleken met de grote krakersrellen van 1980, toen de binnenstad van Amsterdam in een oorlogszone werd herschapen. Maar volgens Jan Struijs, de voorzitter van de politievakbond, gaat die vergelijking niet op. 'Toen werd actiegevoerd tegen een tekort aan woningen. Nu hebben we het over rellen tijdens een gezondheidscrisis.'

Het Amerika van Trump

Ook socioloog Jan Willem Duyvendak, die aan de Universiteit van Amsterdam onderzoek doet naar protestbewegingen, vindt dat er iets zorgwekkends aan de hand is. Dat de demonstraties uit de hand liepen, verbaast hem niet. 'Elke maatregel tegen corona heeft al tot protest geleid. De hele zomer werd in Den Haag en Amsterdam betoogd. Daarbij werden de regels zeker niet altijd gevolgd. Geregeld

kwam het ook tot schermutselingen met de politie.'

'Maar vooral de doelwitten van deze betogers moeten zorgen baren. In Enschede werd een ziekenhuis aangevallen. In Eindhoven was het een trein. Het argument van de machinist dat hij mensen vervoerde die een noodzakelijk beroep uitoefenen, maakte geen enkele indruk. Dat betekent dat deze betogers de medische wetenschap zelf aanvielen. Ze geloven daar niet meer in. Ze kunnen zelfs niet meer verdragen dat mensen de wetenschap wel ernstig nemen. Ook journalisten zijn vijanden geworden. Dan kom je al snel in het Amerika van Donald Trump terecht.'

Maar waarom lijken zoveel Nederlanders zo boos over de coronamaatregelen? En heeft hun boosheid wel iets te maken met het virus? Wie wel eens door Nederland rijdt, ziet nauwelijks redenen om ontevreden te zijn. Het land heeft zijn zaakjes veel beter op orde dan België. De wegen zijn er goed onderhouden, de overheid zit er niet krap bij kas en de ministers stappen bij een schandaal nog op.

Toch hoor je bij de gewone

